

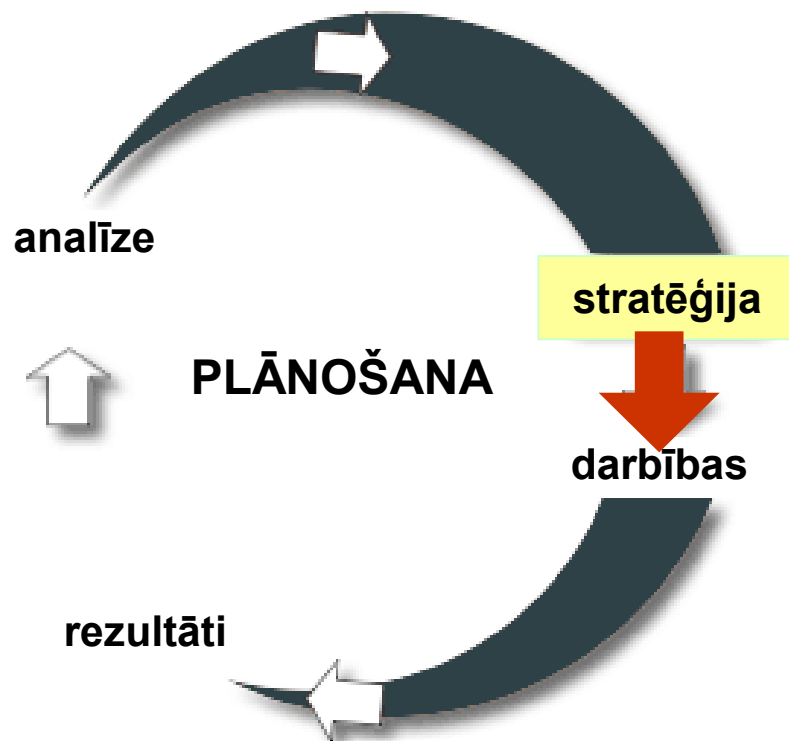
Valsts attīstības plānošanas sistēma: šodienas situācija un iespējamais progress

Plānošanas sistēma:

- plānošanas dokumentu izstrāde
- plānu/normatīvo aktu īstenošana/izpilde – valsts funkcionēšana un attīstība

Jānis Bičevskis
Edvīns Karnītis
Ģirts Karnītis

Latvijas Universitātes
Datorikas fakultāte

Eiropas līderi (2009.g.)

Fiscal stimuli are important, but they cannot replace the necessary regulation.

Angela Merkel; March

The priority now is put in place a system of regulation that will stop such a catastrophe from happening again.

Nicolas Sarkozy; March

The free market liberalism without rules failed. This failure led to the severe crisis that we find ourselves in now.

Angela Merkel & Nicolas Sarkozy; June

The effective new regulatory measures are needed to prevent the repeat of the financial crisis, which sparked the current global economic downturn.

Gordon Brown & Nicolas Sarkozy; July

Stratēģiskā plānošanas sistēma – mērķu, resursu un darbību kopums izvirzīto mērķu sasniegšanai

A strategy is a plan of action designed to achieve a particular goal.

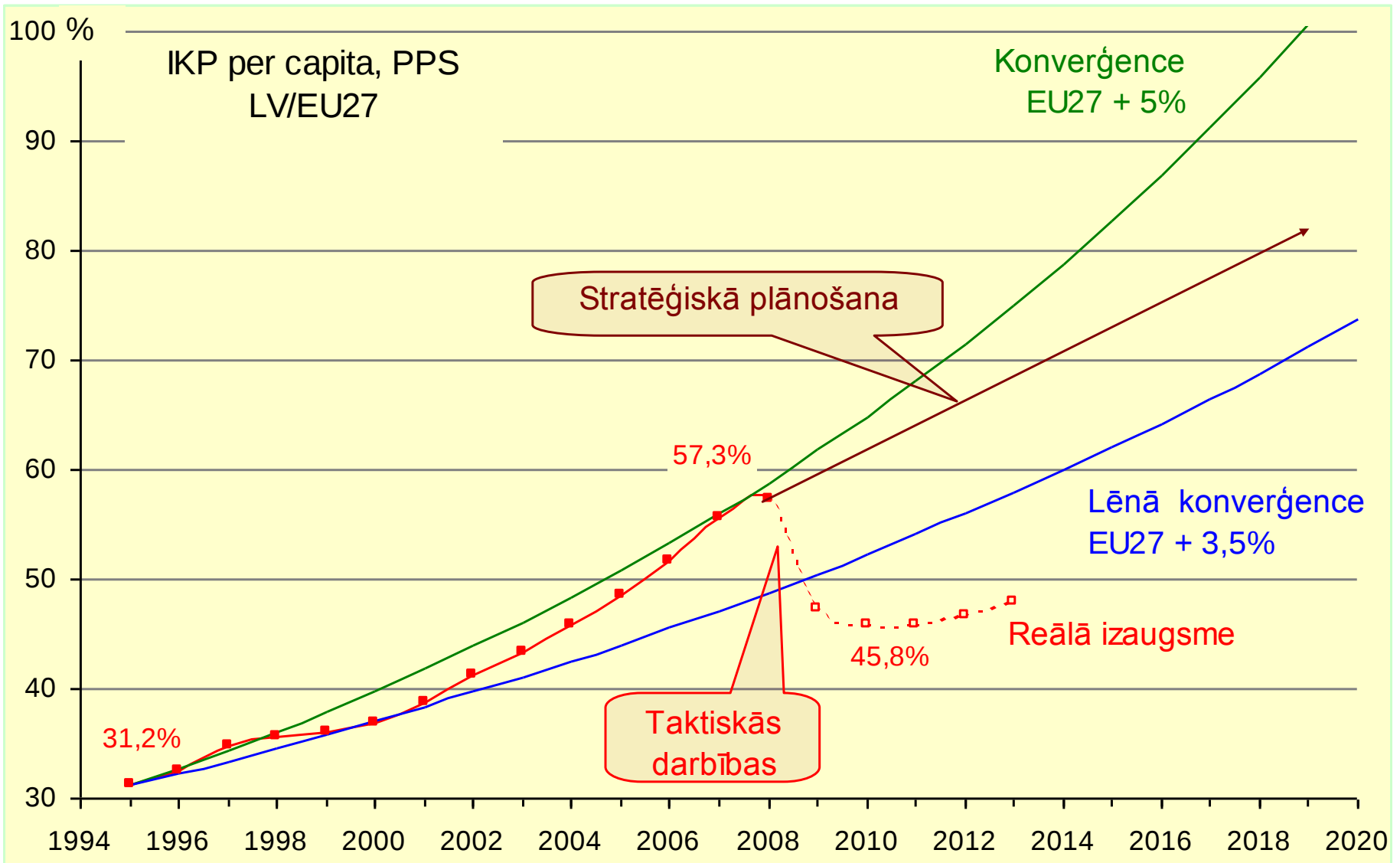
Wikipedia

Strategy is about the relationship between means and ends. ... It encompasses the coordination of all state policy ... to pursue some national goals

Encyclopaedia Britannica

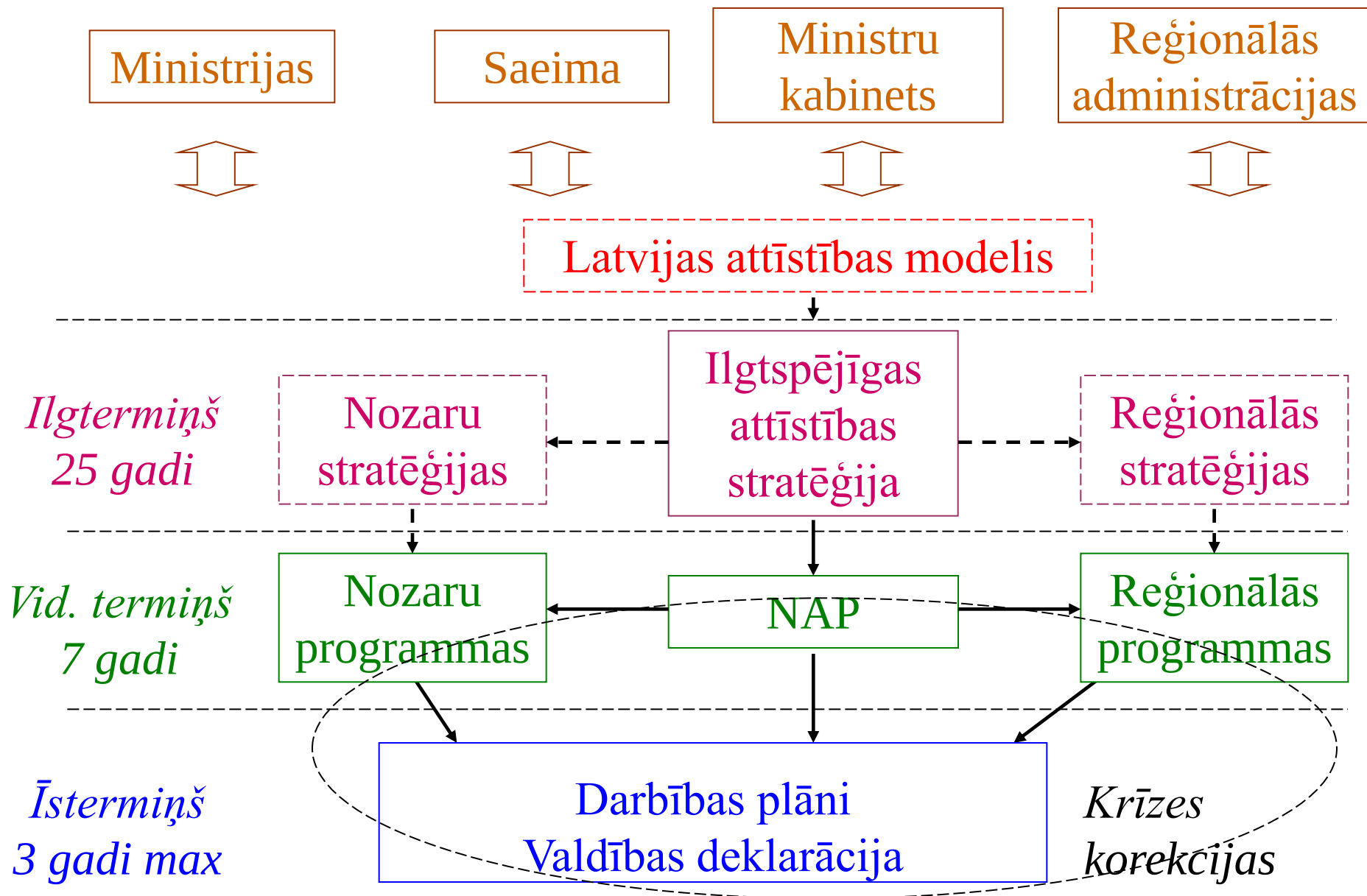

Latvija: attīstības ilgtspēja

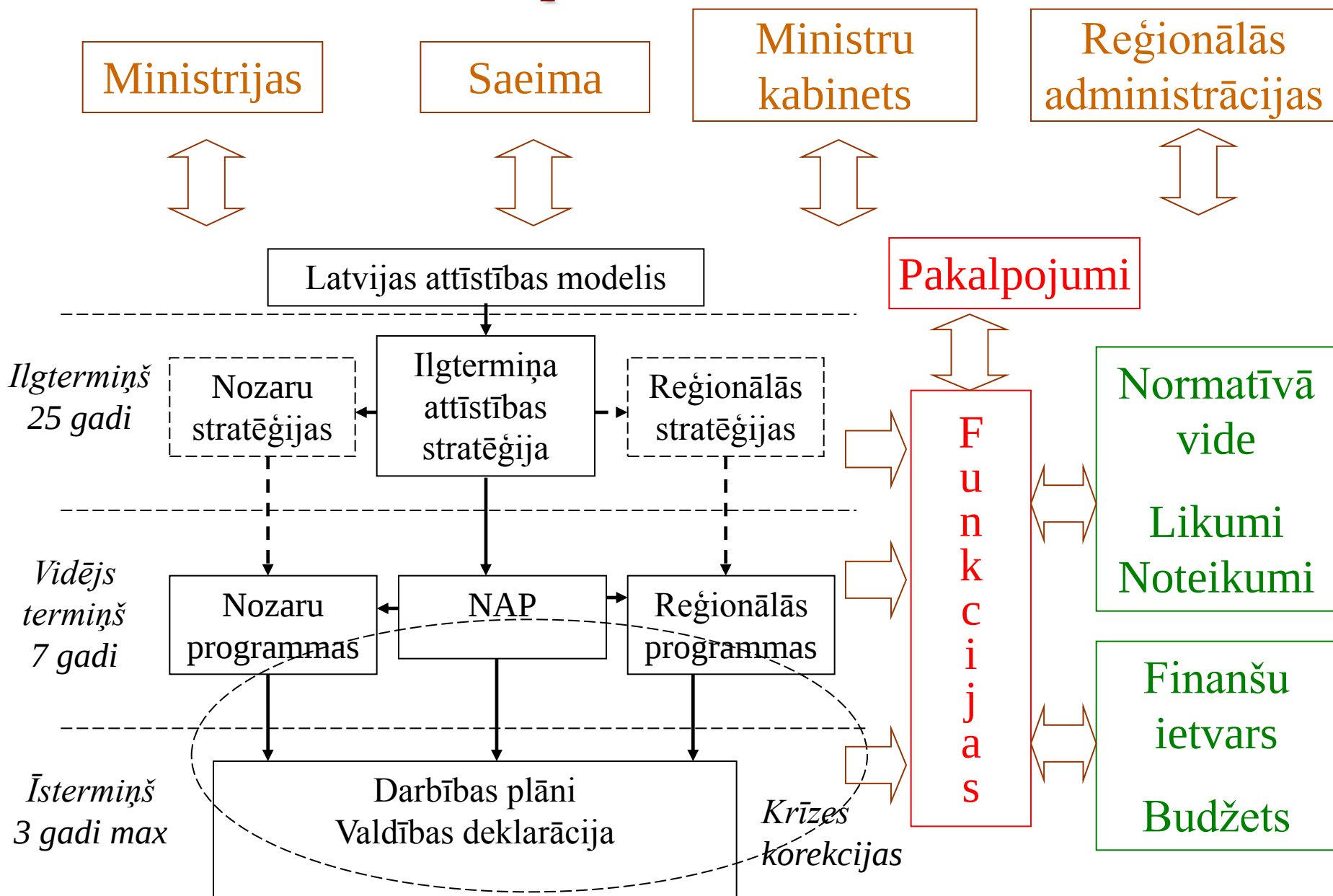

Daudzdimensiju nacionālā attīstības plānošanas sistēma

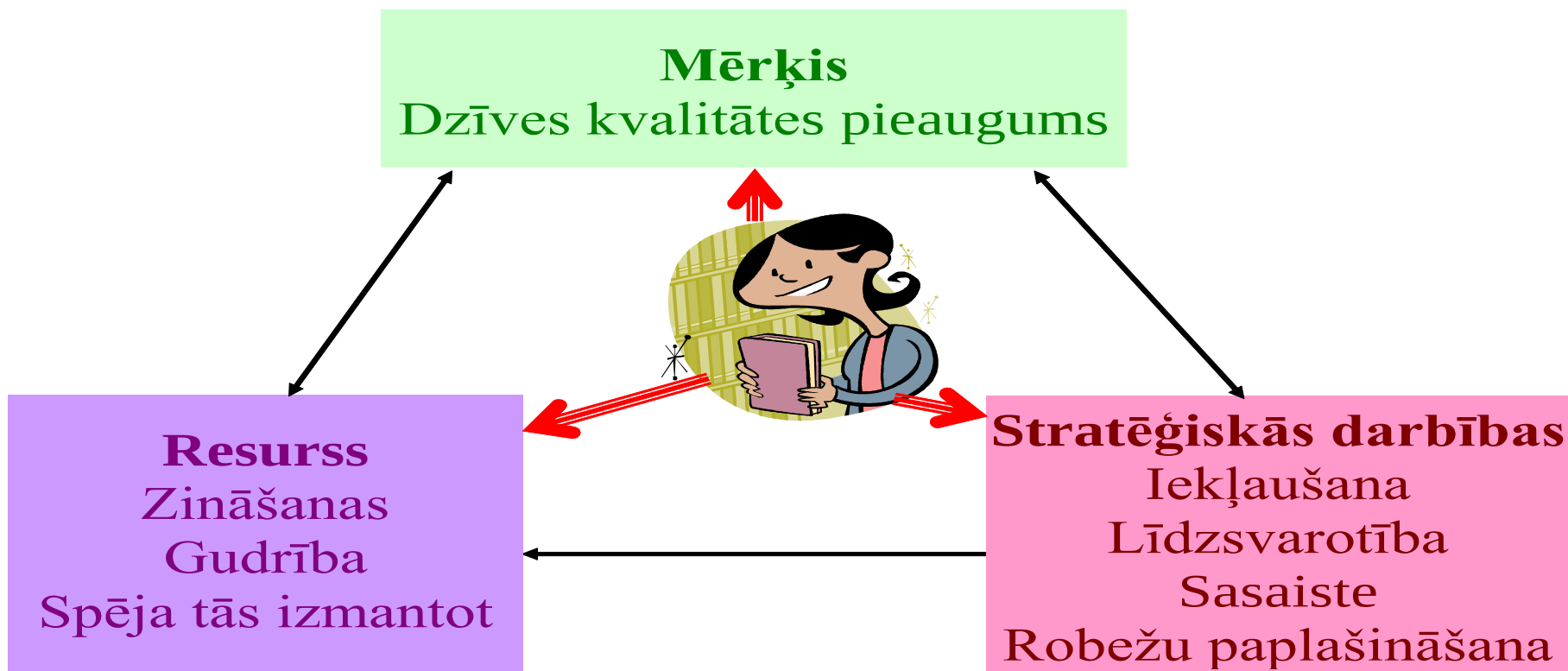
Attīstības plānošanas sistēmas likums (2008.g.)

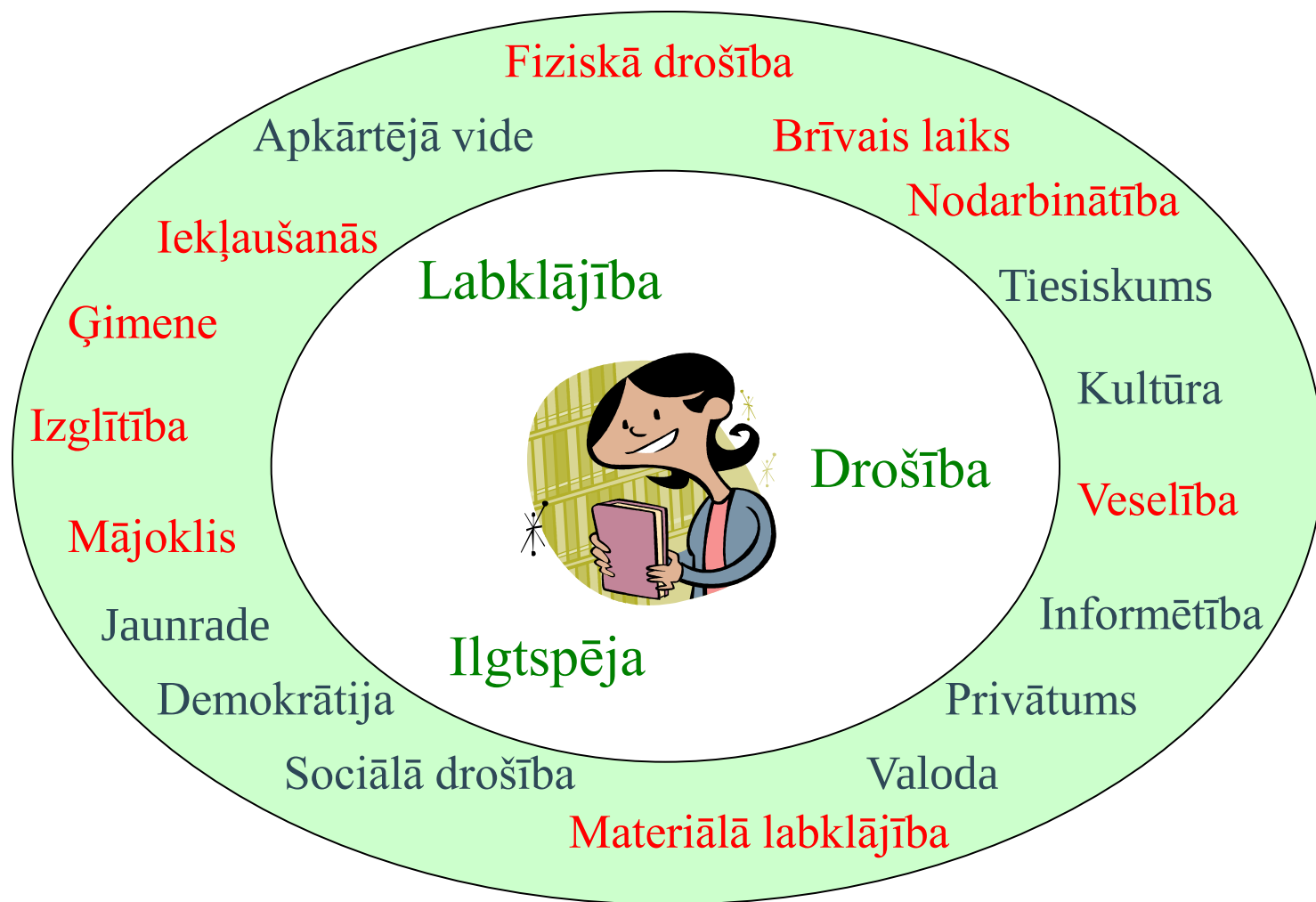
Nacionālā attīstības plānošanas sistēma: īstenošana

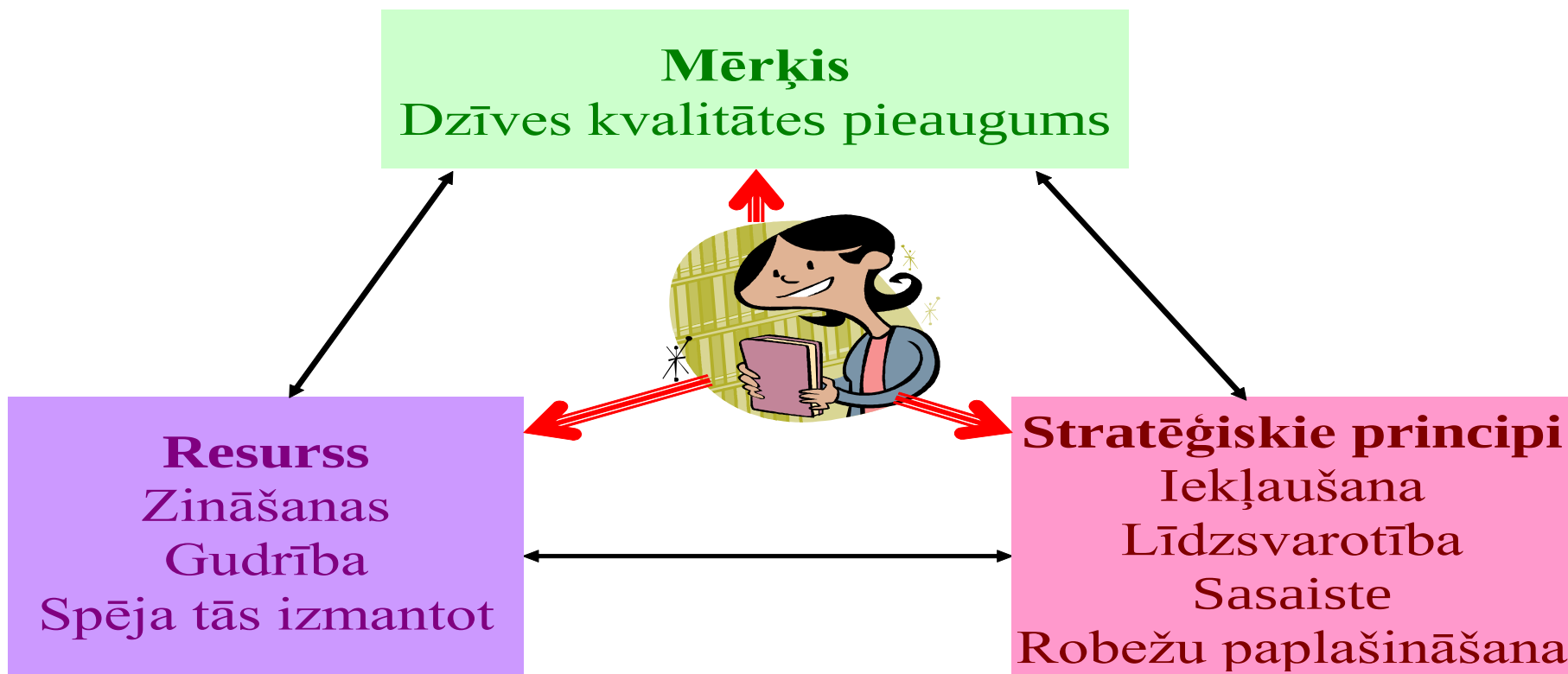
Latvijas izaugsmes modelis:
Cilvēks pirmajā vietā
uz cilvēku centrēts un zināšanām bāzēts
(pieņemts Saeimā, 2005.g.)

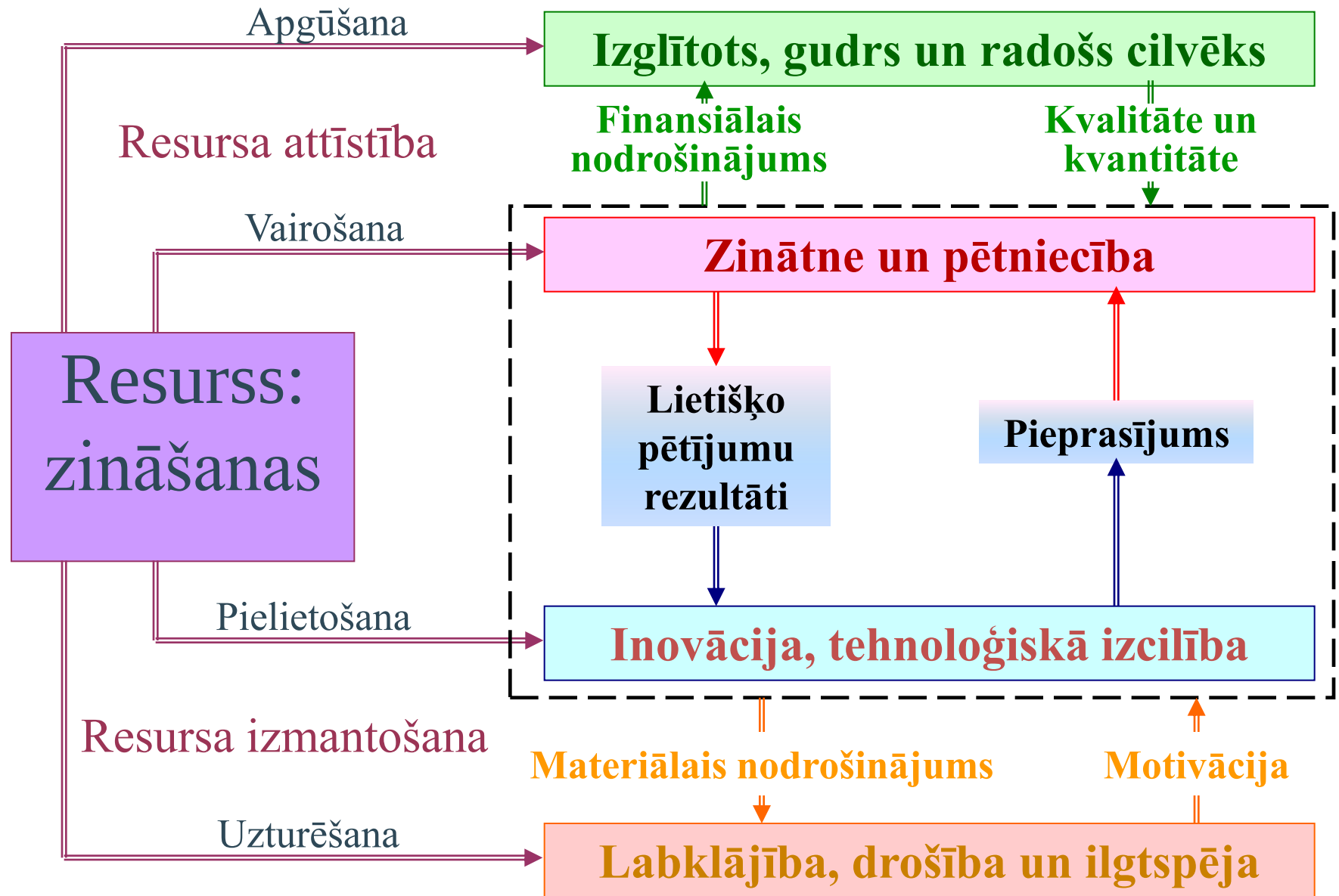
Dzīves kvalitāte: komponenti un aspekti

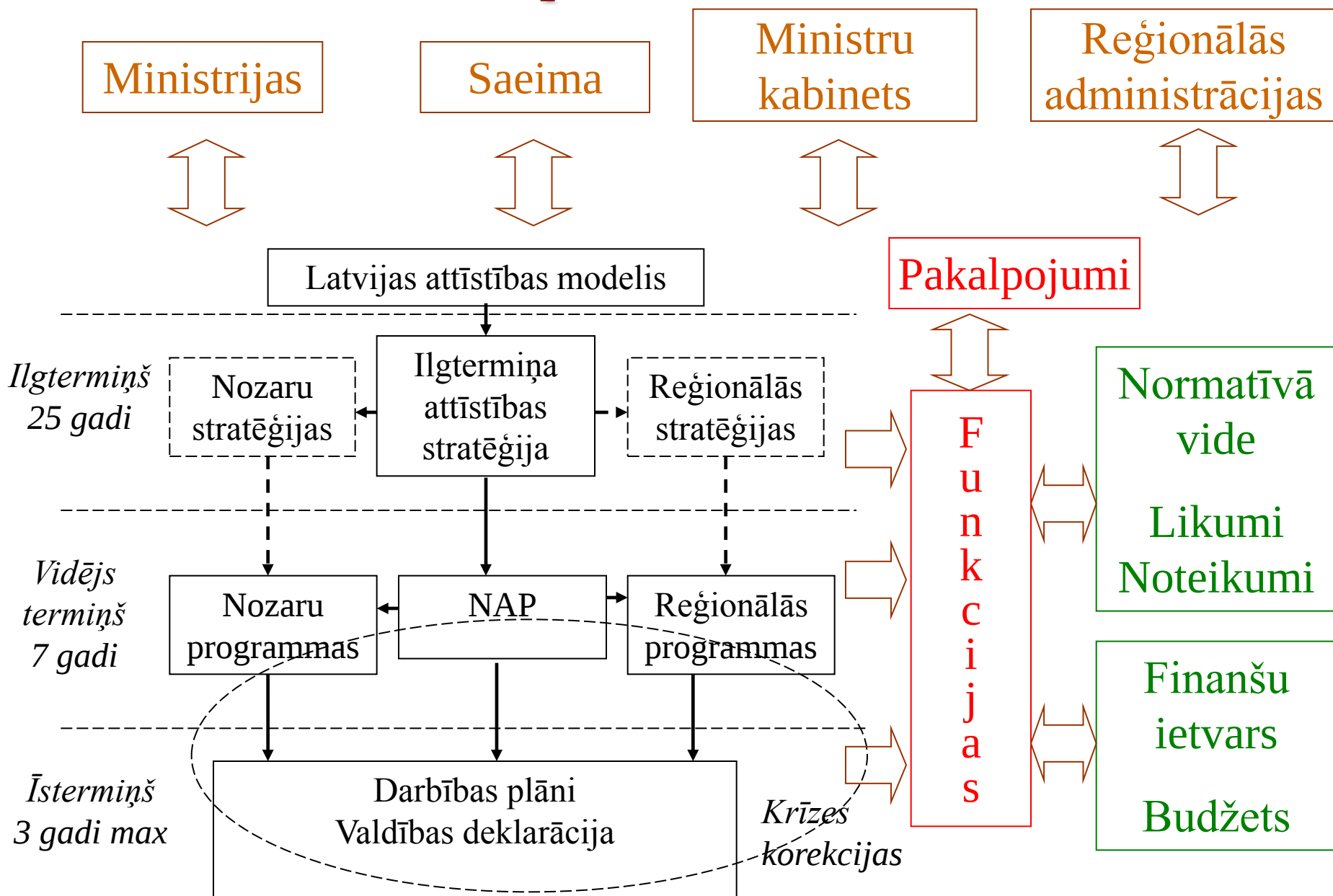
Latvijas izaugsmes modelis:
Cilvēks pirmajā vietā
uz cilvēku centrēts un zināšanām bāzēts
(pieņemts Saeimā, 2005.g.)

Nacionālais attīstības plāns 2007.-2013.g. (MK, 2006.g.)

Nacionālā attīstības plānošanas sistēma: īstenošana

Plānošanas dokumentu/objektu konsistence

- Vai katrs mērķis/uzdevums ir konkretizēts ar atbilstošām aktivitātēm, nepieciešamiem resursiem un institucionālu atbildību par tā sasniegšanu?
- Vai katra aktivitāte ir detalizēta zemākos līmeņos?
- Vai katram reģionālam/ nozares/ laika periodam ir definēti mērķi/uzdevumi un to īstenošanas aktivitātes?
- Vai augstāka līmeņa mērķu/uzdevumu īstenošana ir konsistentā ar zemāka līmeņa aktivitātēm?
- Vai plānotie/ izmantotie finanšu resursi atbilst mērķu/uzdevumu hierarhijai?
- Vai mērķu/uzdevumu īstenošana atbilst normatīvajos aktos noteiktajam?

Nepieciešamā konsistence ir tālu ne vienmēr nodrošināta

Latvijas stratēģiskās attīstības plāns 2010.-2013.g.

Virsmērķis: **Saglabāt dzīves kvalitāti Latvijas iedzīvotājiem**

Mērķis: **Kāpināt valsts konkurētspēju**

1.prioritāte: **Ekonomikas izaugsme**

- ❖ Veicināt makroekonomisko stabilitāti un uzņēmējdarbības vides konkurētspēju
- ❖ **Veicināt izglītības un pētniecības ieguldījumu ekonomikas izaugsmē**
- ❖ Veicināt preču un pakalpojumu eksportu un vietējās produkcijas patēriņu Latvijas tirgū
- ❖ Mazināt sociālekonomiskās attīstības atšķirības starp reģioniem

Uzdevumi

Pasākumi

2.prioritāte: **Sociālā drošība**

- ❖ Nodrošināt ekonomiskās krīzes seku ietekmes uz darba tirgu mazinošus preventīvus pasākumus
- ❖ Nodrošināt sociālo atbalstu iedzīvotājiem ar zemiem ienākumiem
- ❖ Nodrošināt veselības pakalpojumu pieejamību
- ❖ Paaugstināt izglītības efektivitāti un kvalitāti
- ❖ Nodrošināt iekšējo drošību
- ❖ Nodrošināt kultūras pakalpojumus un sabiedrības līdzdalību kultūras aktivitātēs
- ❖ Nodrošināt pasākumus vides aizsardzībai un klimata pārmaiņu mazināšanai

Uzdevumi

Pasākumi

3.prioritāte: **Publiskā pārvalde**

- ❖ Maza, profesionāla un uz iedzīvotājiem orientēta publiskā pārvalde, kas strādā visas sabiedrības labā

Uzdevumi

Pasākumi

LSAP

Veicināt izglītības un pētniecības ieguldījumu ekonomikas izaugsme

Uzdevumi:

➤ Sekmēt zināšanu un tehnoloģiju pārnesi, kā arī atbalstīt jaunu tehnoloģiju un produktu izstrādi un ieviešanu

➤ Nodrošināt inovācijām kritiski nepieciešamo zināšanu matemātikas, zinātnes un tehnoloģiju jomā apguvi

➤ Nodrošināt darba tirgus vajadzībām atbilstošas izglītības pieejamību visa mūža garumā

Pasākumi:

➤ Atbalsts komersantu un pētnieku sadarbībai tehnoloģiju pārneses veicināšanai

➤ Atbalsts jaunu tehnoloģiju un produktu izstrādē un ieviešanā

➤ Palielināt privātā sektora investīciju piesaisti zinātniski pētnieciskajam darbam

➤ Sekmēt zināšanu un tehnoloģiju pārnesi, veidojot inovatīvai darbībai labvēlīgu institucionālo vidi

Ministriju priekšlikumi 2010.g.:

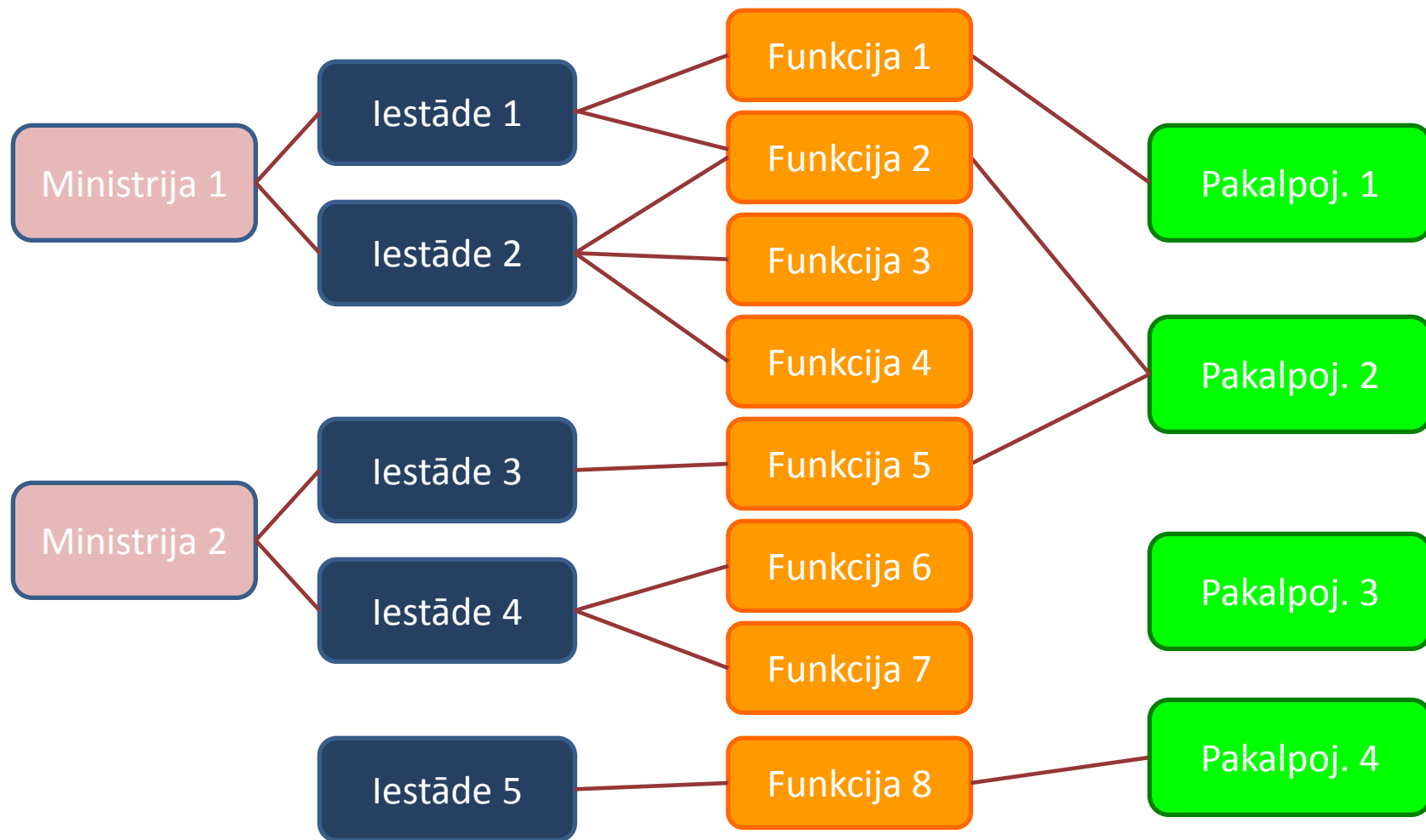
➤ EM
4,4 milj. Ls

➤ EM, IZM
33,1 milj. Ls

➤ EM, IZM
10,1 milj. Ls

➤ EM, IZM
35,2 milj. Ls

Valsts pārvaldes struktūra: vai ir optimāla?

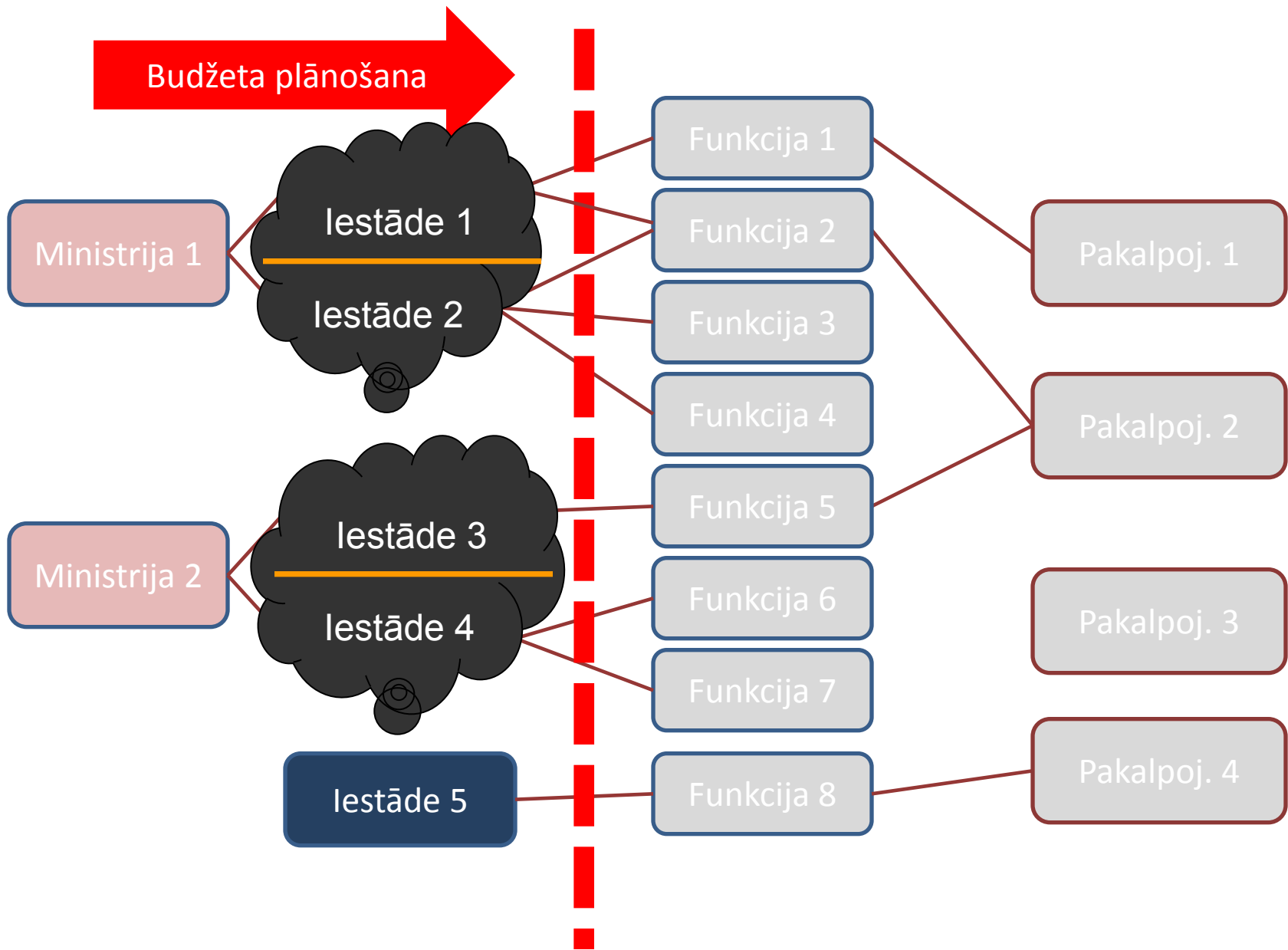
VK:

vairāk kā
1000 funkcijas

RAPLM:

Vairāk kā
600 pakalpojumi

Budžeta plānošana: vai ir optimāla?

Konsistences problēmas un to sekas

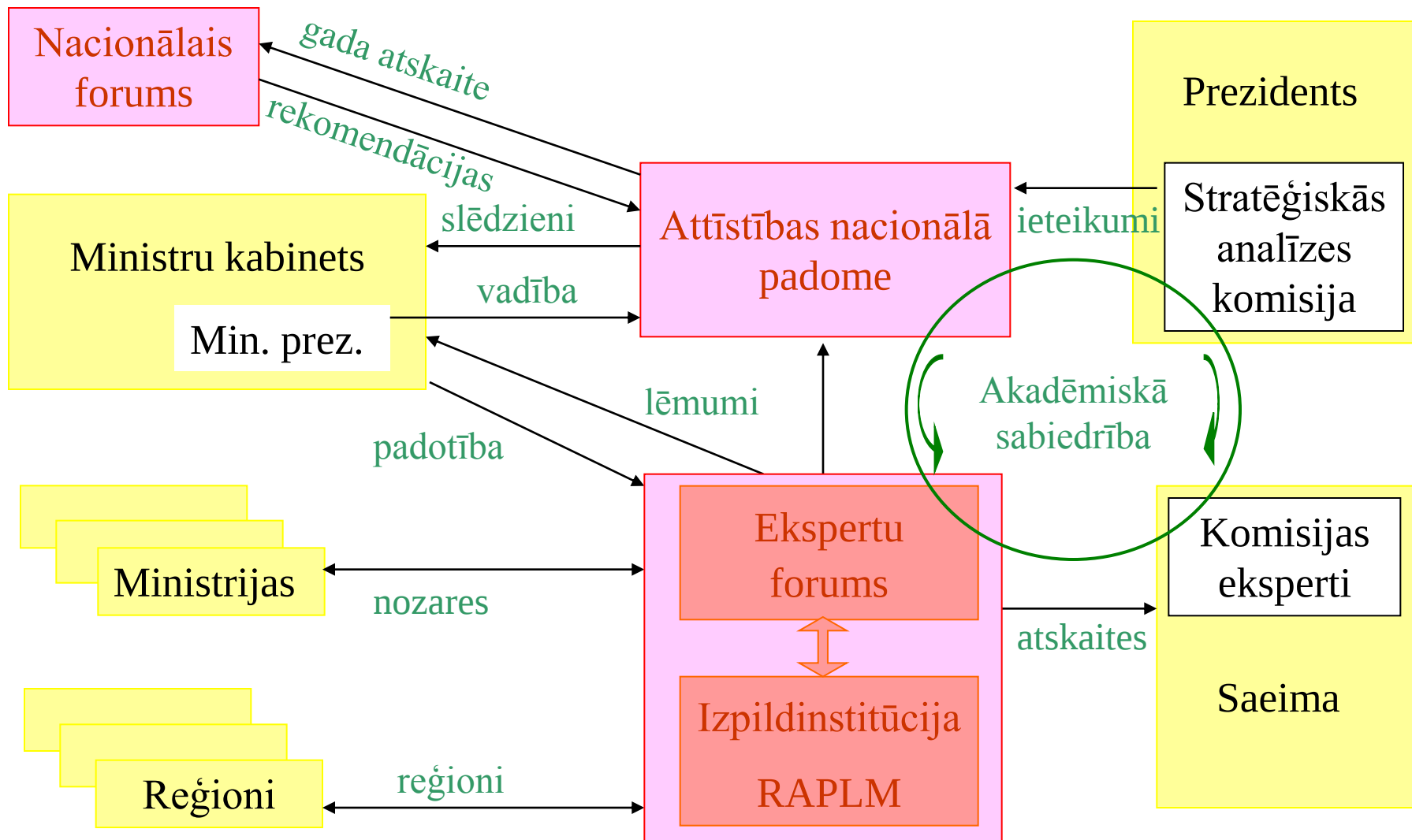
- plānošanas/normatīvo dokumentu savstarpējā nesaskaņotība:
 - hierarhija (strukturāli, laikā);
 - detalizācija (mērķi -> aktivitātes -> resursi);
 - terminoloģija;
- nav nodrošināta dokumentu sasaiste ar institūcijām un budžetu:
 - mērķi -> aktivitātes -> valsts funkcijas -> budžeta piešķirums;
 - valsts funkcijas -> pakalpojumi -> institūcijas;
 - nozare/reģions -> institūcijas -> budžeta piešķirums;

Pieņemtie plānošanas dokumenti netiek īstenoti:

- objektīva problēma – tiešas un noteiktas konsistences trūkums, valsts pārvaldes, ieskaitot budžetu, necaurspīdīgums;
- subjektīvas problēmas – neizpratne, nevēlēšanās, sava resora intereses, utt.;

Vai un ko var darīt akadēmiskā sabiedrība?

Akadēmiskās sabiedrības loma attīstības procesos (2005.-2007.g.)

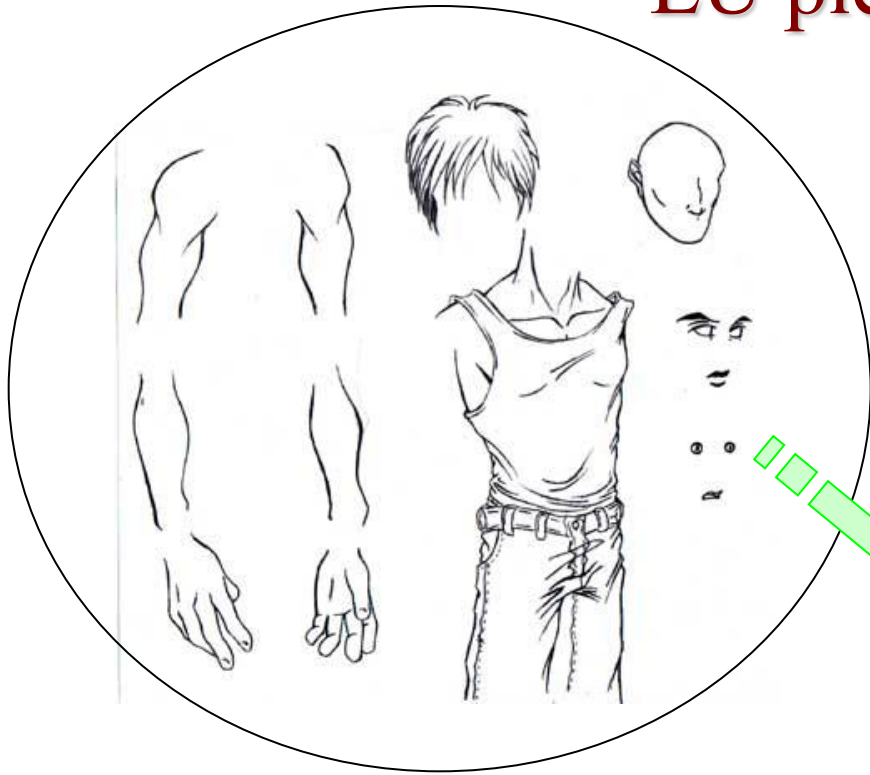
No LTRK uzņēmēju plāna Latvijas ekonomikas stimulēšanai (2009.g.)

- Izveidot Inovāciju Fondu, kas aizdod uzņēmējiem naudu par konkrētu inovatīvu produktu izstrādāšanu un ieviešanu ražošanā kopīgi ar Latvijas zinātniekiem.
- Sākotnējie ieguldījumi fondā – vismaz 10 miljoni LVL.
- Finansējumu no fonda var saņemt tikai uzņēmēji (nevis zinātniskās institūcijas, inovāciju centri utml., kas nav spējīgi inovāciju pārvērst pelnošā produktā).
- Uzņēmējs, kas vēlas izstrādāt jaunu produktu, var saņemt finansējumu uzreiz pēc pieteikuma apstiprināšanas.
- Piešķirtie līdzekļi izmantojami zinātnieku darba apmaksai un izstrādņu attīstīšanai.
- Latvijas uzņēmēji pieņem darbā zinātniekus un izgudrotājus uzdevuma veikšanai.

Vai akadēmiskās sabiedrības pasivitāte šodien ir pamatota?

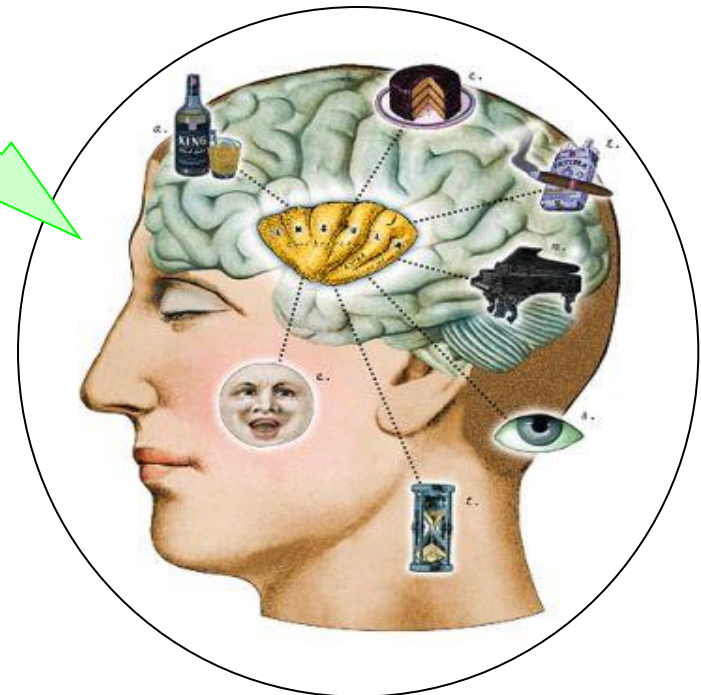
Objektīvās problēmas risinājums – ontoloģija

LU piedāvājums

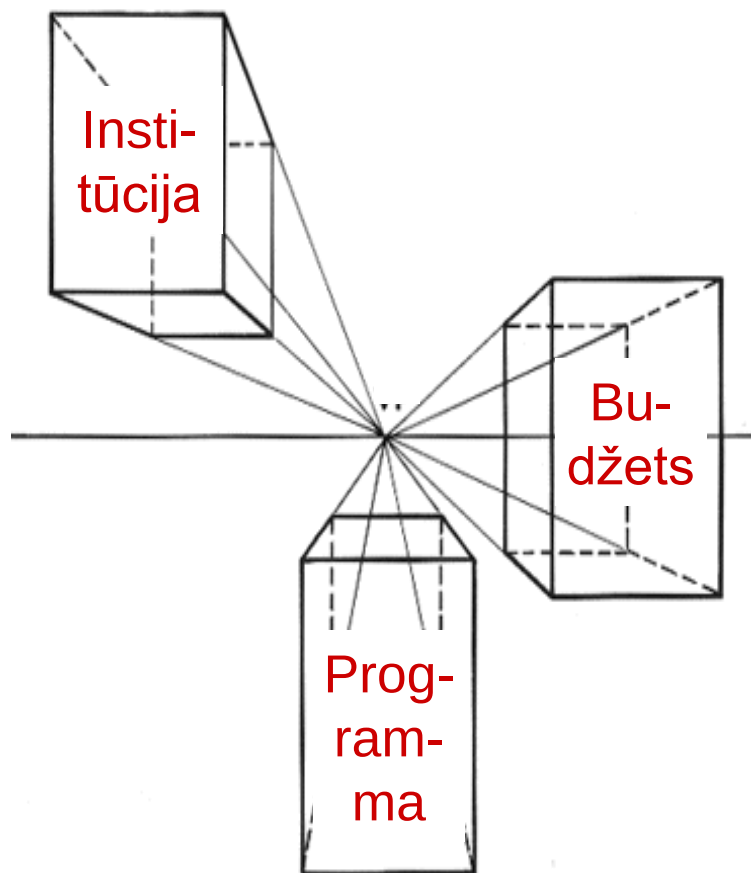

- visu dokumentu, objektu un darbību strukturēšana elementārās loģiskās vienībās;

- tiešu cēloņsakarību definēšana starp viena un dažādu dokumentu/objektu loģiskajām vienībām;

Princips: elementāro vienību viennozīmīga sasaiste visos aspektos/griezumos

- katram plāna punktam – visas darbības, pakalpojumi;
- katrai darbībai – izpildītājs, finansējums, termiņš, rezultāts;
- katrai funkcijai/pakalpojumam – izpildītājs, finansējums;
- katrai institūcijai – visas darbības, funkcijas/pakalpojumi, attiecīgais finansējums, partneri;
- budžetam – sadalījums darbībām, funkcijām/pakalpojumiem, institūcijām;

Loģiskās vienības un to saistība

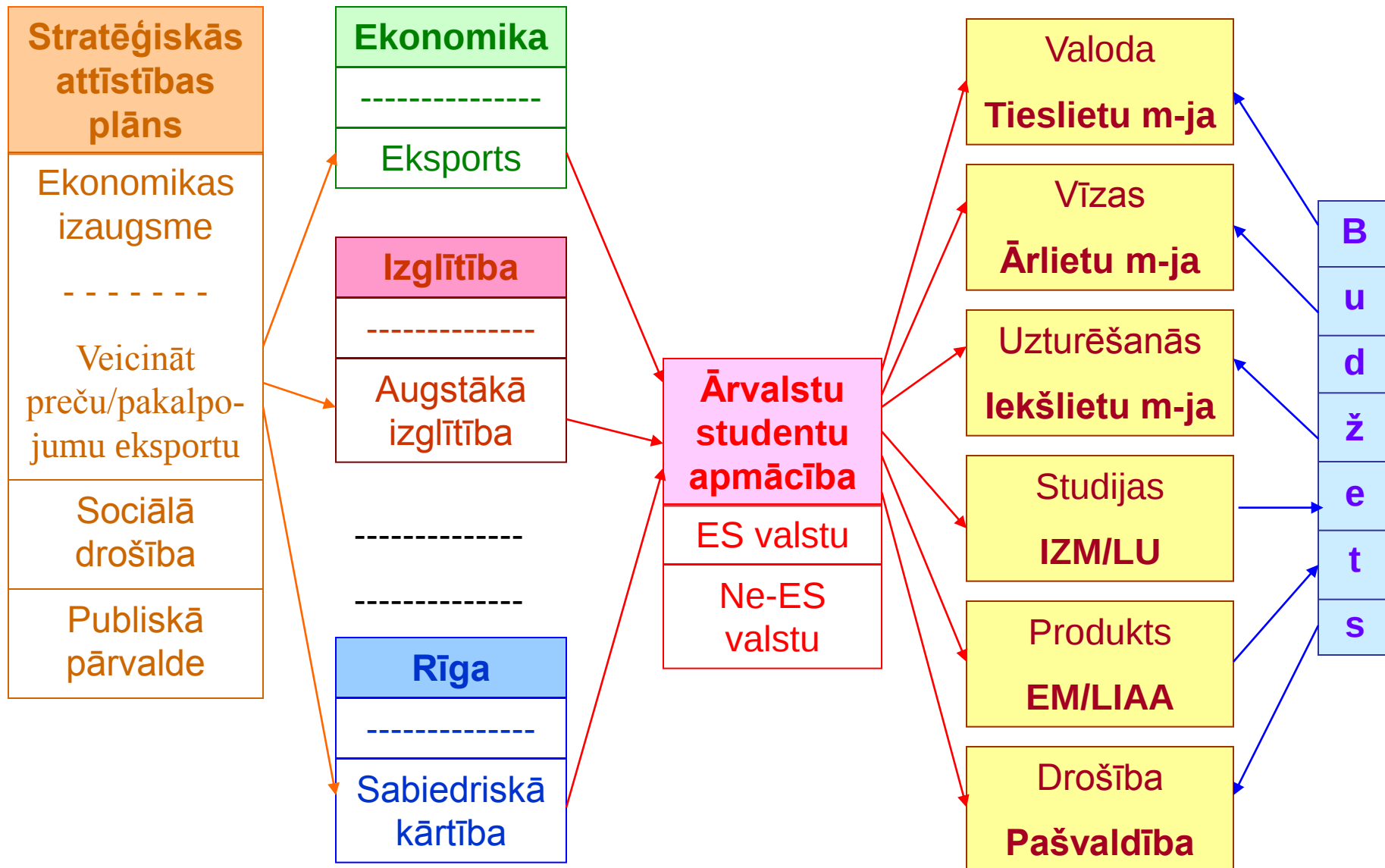
Vispārējais

Sektors/reģions

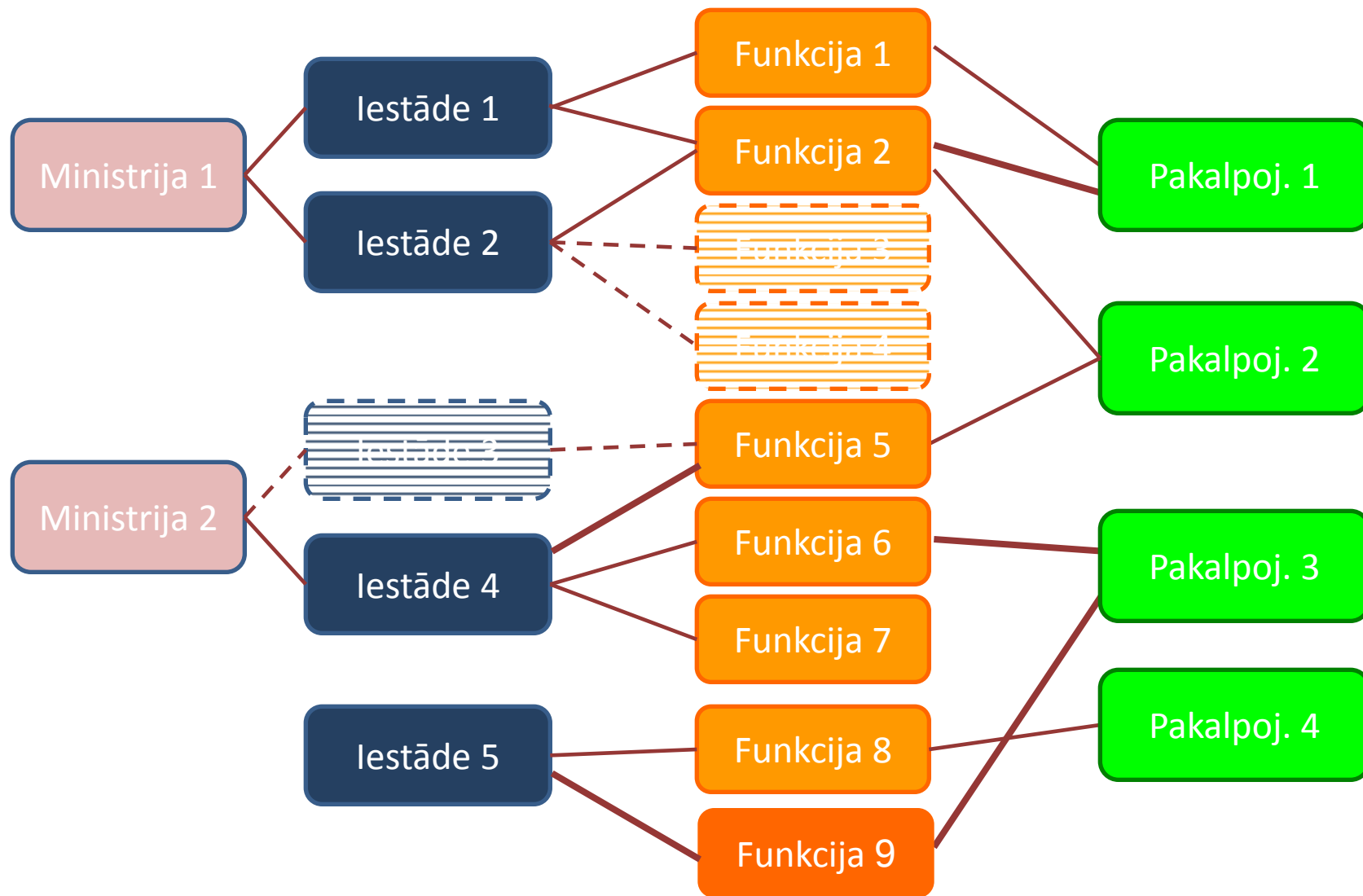
Funkcija/pakalpojums

Institūcija

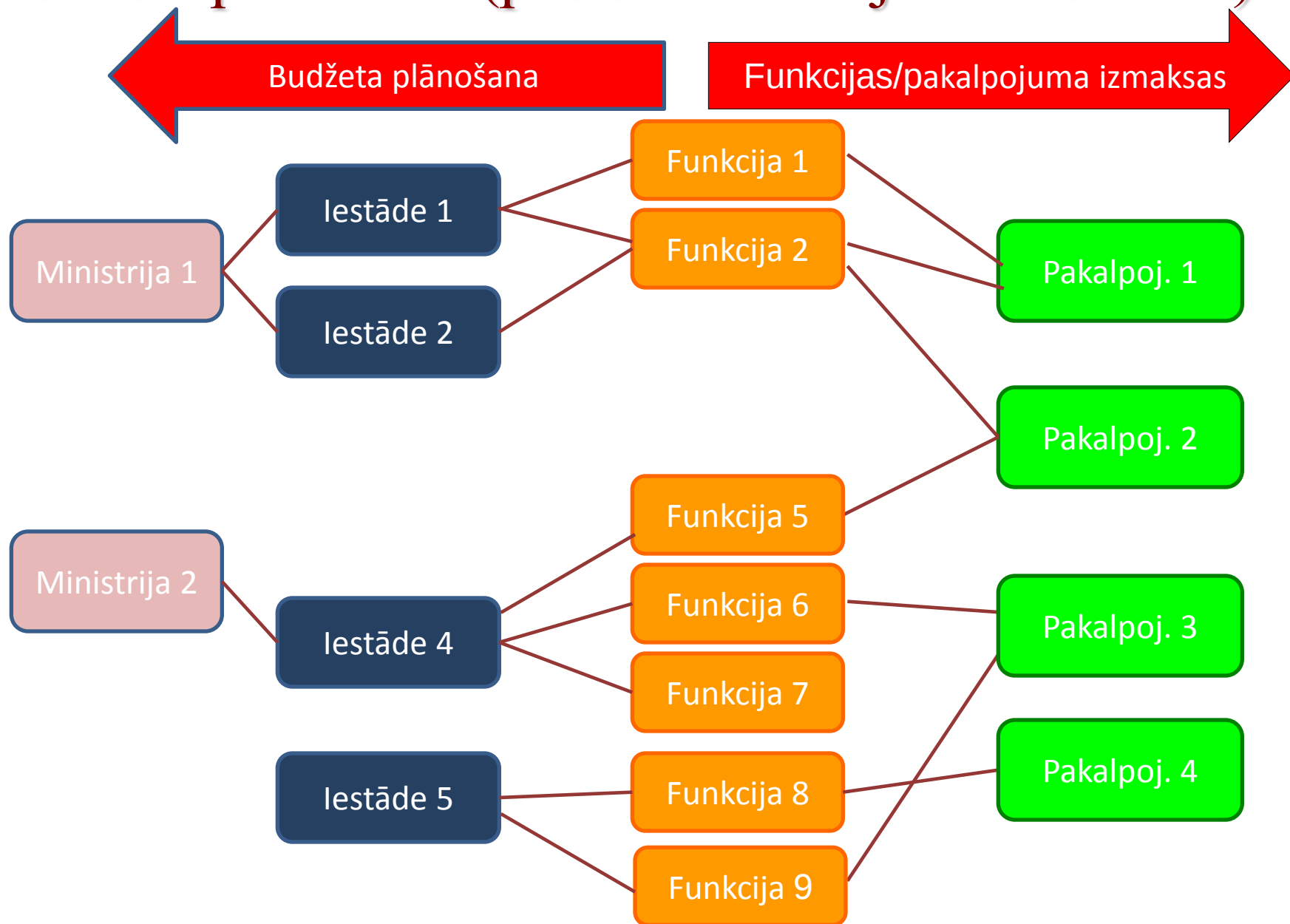
Budžets

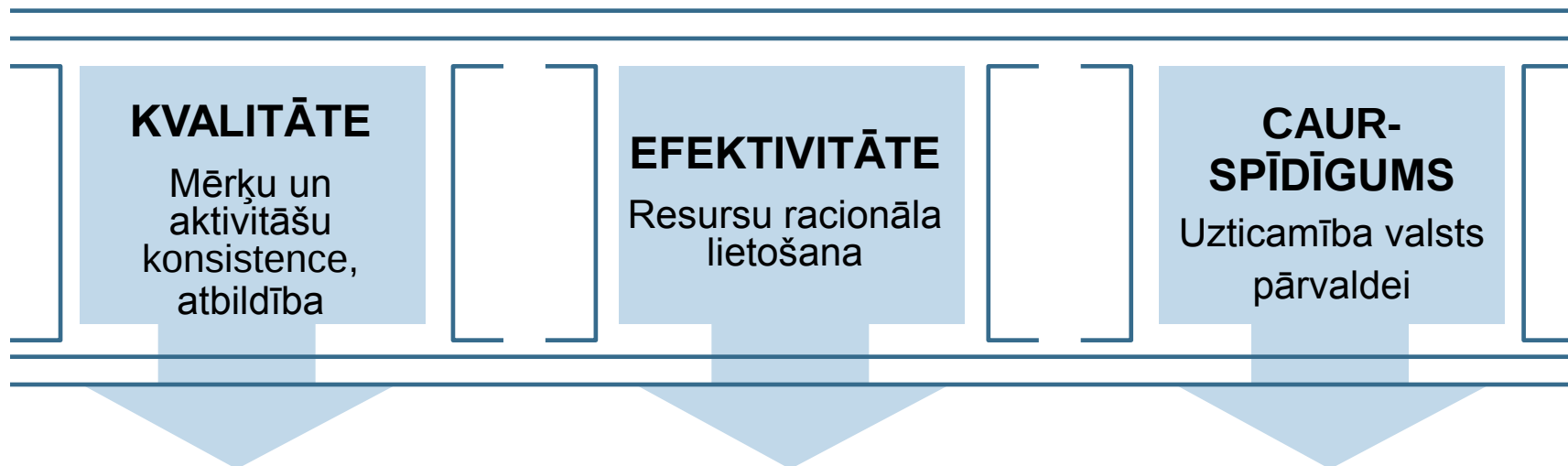
Valsts pārvalde (pēc strukturālo reformu 1. etapa)

Budžeta plānošana (pēc strukturālajām reformām)

Ieguvumi un patiesie labuma guvēji

Ieguvēji

Valsts
pārvalde

Sabiedrība

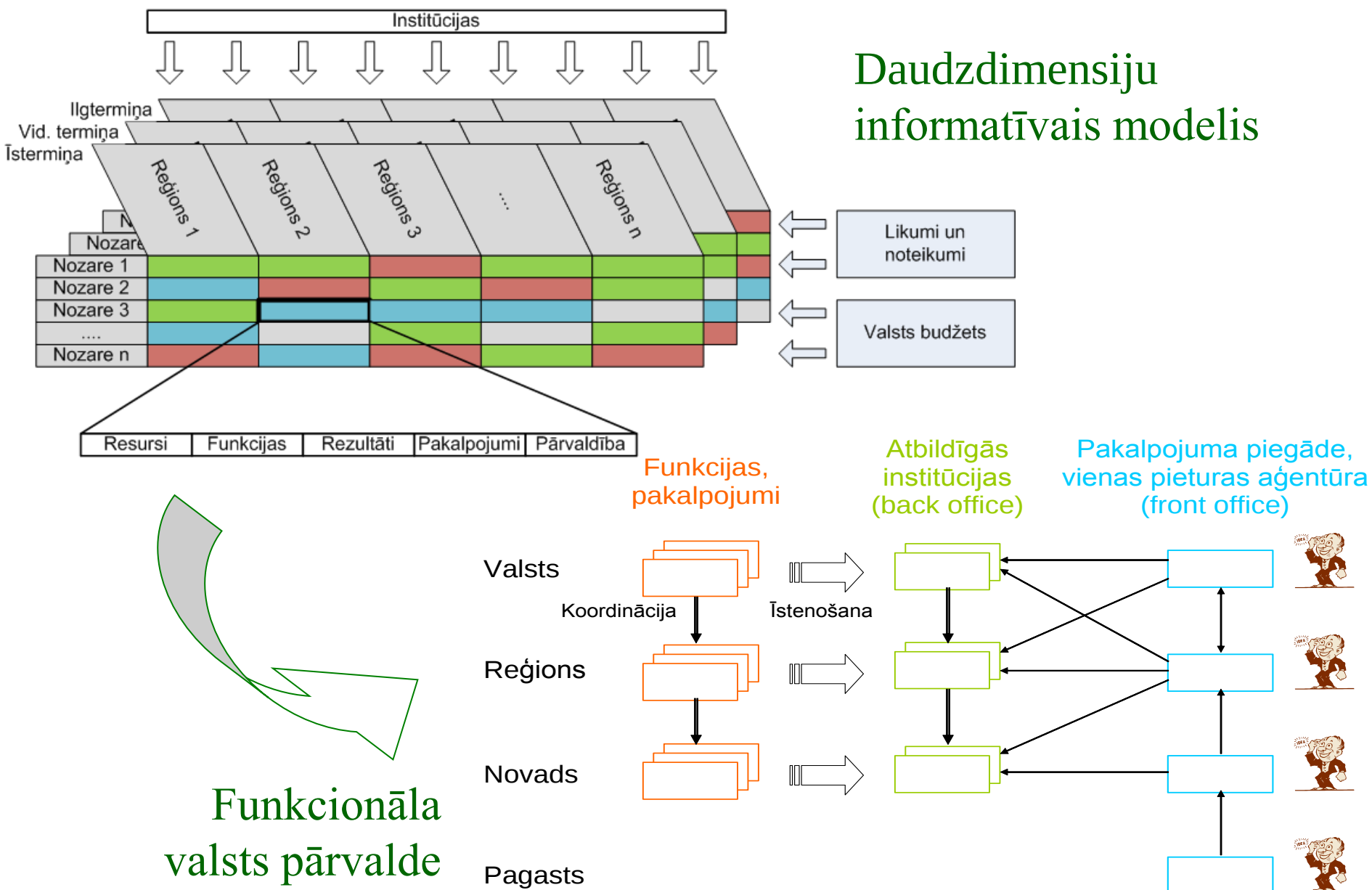

Budžets

Problēmas tehnoloģiskais risinājums: valsts attīstības/funkcionēšanas informatīvais modelis

- valsts plānošanas/funkcionēšanas dokumentu/objektu krātuve:
 - vienota un pilnīga – satur visus plānošanas/normatīvos dokumentus, institūcijas, funkcijas, budžetu u.c. datu objektus);
 - strukturēta – visi datu objekti sadalīti elementārās loģiskās vienībās (entītijās), veidojot kokveida struktūras;
- entītiņu savstarpējā sasaiste – definētas tiešas cēloņsakarību saites mērķu, nozaru, institucionālā, budžeta un citos griezumos:
 - hierarhija – starp viena koka entītijām;
 - relācijas – starp dažādu koku entītijām;
- IT atbalsts valsts attīstības/funkcionēšanas īstenošanā:
 - plānošanas dokumentu/objektu savstarpējā konsistence;
 - entītiņu navigācija viena dokumenta/objekta ietvaros un starp dažādu dokumentu/objektu sadaļām;

Rezultāts: normāla valsts funkcionēšana un attīstība

IT modelēšanas rīki:

LU Datorikas fakultātes un MII zinātnieku izstrāde

